

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ТА ЕКОНОМІКИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії

Миколаївського національного університету
імені В. О. Сухомлинського

В. Д. Будак
2019 року

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ НА ТРЕТІЙ
(ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ) РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 051 «ЕКОНОМІКА»

Розглянуто та затверджено
на засіданні Вченої ради
МНУ імені В. О. Сухомлинського
(протокол № 15 від «02» 04 2019 року)

Розглянуто та схвалено
на засіданні приймальної комісії
МНУ імені В. О. Сухомлинського
(протокол № 6 від «19» 03 2019 року)

Прийом на навчання на третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка», галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського.

Розробник програми вступного випробування:

Професор

Т.В.Стройко

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та економіки

Протокол № 9 від «20» лютого 2019 року.

Затверджено на засіданні Вченої ради факультету економіки

Протокол № 9 від «22» лютого 2019 року.

ВСТУП

Мета вступного фахового випробування зі спеціальності 051 «Економіка» на третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти «доктор філософії» – виявлення відповідності знань, умінь і навичок вступників до аспірантури вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики магістра, зі спеціальності 051 «Економіка».

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії вступників до аспірантури повинні мати ступінь магістра (або освітньо кваліфікаційний рівень спеціаліста) та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі загальних нормативних та спеціалізованих фахових дисциплін.

Характеристика змісту програми. Програма вступного фахового випробування охоплює коло питань, які в сукупності характеризують вимоги до знань і вмінь особи, що бажає навчатись в аспірантурі Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського з метою здобуття освітньо-наукового рівня «доктор філософії» зі спеціальності 051 «Економіка». Програма має міжпредметний характер, охоплюючи ключові аспекти таких нормативних дисциплін: «Економічна теорія», «Міжнародна економіка», «Підприємництво», «Економіка підприємства», «Фінанси», «Національна економіка», «Державне регулювання економіки». Складові програми вступу відповідають компетенціям, для виконання яких має бути підготовлений магістр (спеціаліст). Порядок проведення вступного фахового випробування визначається Положенням про приймальну комісію Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського.

РОЗДІЛ 1. НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Структура національної економіки. Секторна, галузева та регіональна структури національного господарства. Структура економіки за видами економічної діяльності. Структурні зміни в економіці. Методи структурної політики. Критерії пріоритетності у структурній політиці. Стратегія структурних змін в економіці та критерії пріоритетності у структурній політиці.

Поняття державного сектора економіки. Ефективність державного сектору економіки. Установи сектора загального державного управління, джерела та порядок фінансування цих установ. Інституційні перетворення у національній економіці. Приватизація. Світовий та національний досвід реформування відносин власності. Основні напрями, принципи та пріоритети приватизації в Україні. Завдання та функції органів центральної влади щодо управління процесами роздержавлення та приватизації.

Етапи приватизації в Україні. Державна програма приватизації. Об'єкти та способи приватизації. Корпоратизація. Економічна безпека національної економіки. Різновиди безпеки. Концепція національної безпеки України.

РОЗДІЛ 2. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ЕКОНОМІКОЮ

Держава як інститут реалізації суспільних інтересів. Економічні функції держави: формування правових засад функціонування економіки; емісія грошей; стабілізація економіки; антимонопольна діяльність держави; конкурентна політика. Управління державними корпоративними правами. Необхідність державного управління економікою. Об'єкти і суб'єкти державного управління. Управлінські відносини між суб'єктами та об'єктами. Основні риси державного управління. Ієрархія цілей. Стратегічні, тактичні і оперативні цілі державного управління та їх види. Органи державного управління в системі державного регулювання економіки України. Загальна організаційна структура управління національним господарством. Верховна рада як законодавчий орган управління економікою. Закони Верховної ради як

правова база функціонування економіки. Роль основних законодавчих актів у сфері економіки: закони про власність та підприємницьку діяльність; закони про функціонування фінансового сектору економіки; закони про зовнішньоекономічну діяльність; закони про добробут та соціальний захист населення.

Функції Кабінету Міністрів у сфері економіки як центрального органу виконавчої влади. Відносини Уряду з Президентом України та Верховною радою. Система і основні функції загальноекономічних міністерств (Міністерство економіки, Міністерство фінансів тощо).

Роль галузевих органів державного управління економікою (Міністерство промислової політики, Міністерство аграрної політики тощо). Роль місцевих органів влади в управлінні економікою.

РОЗДІЛ 3. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Сутність та показники економічного розвитку. Економічне зростання та економічний розвиток. Система показників кількісних змін економічного розвитку. Показники якісних змін економічного розвитку: індекс соціального розвитку, індекс розвитку людського потенціалу, індикатори сталого розвитку.

Сутність соціально-економічної стратегії. Визначення суспільних потреб та інтересів. Обґрунтування цілей. Стратегічна модель соціально-економічного розвитку України. Сутність поняття „прогноз”.

Прогнозування валового внутрішнього продукту. Прогнозування рівня інфляції. Система прогнозів економічного і соціального розвитку України.

Сутність поняття „програма”. Системний підхід у соціально-економічній політиці. Роль програмування в системі державного управління національною економікою. Співвідношення понять „програма” і „план”.

Форми поєднання прогнозу і плану (програми). Державна програма економічного і соціального розвитку України.

РОЗДІЛ 4. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Об'єкти та суб'єкти державного регулювання національної економіки. Моделі і методи регулювання економіки. Класифікація методів регулювання економіки. Державне регулювання економіки. Функції державного регулювання економіки. Досвід державного регулювання в країнах з розвинутими ринковими відносинами.

Регулятори і важелі антикризової політики держави. Державний бюджет як фінансовий план держави, його функції. Податки як інструмент державного регулювання економіки. Грошово-кредитне регулювання економіки. Стратегічні цілі грошово-кредитної політики: забезпечення повної зайнятості та підтримання стабільності грошової одиниці. Державна інвестиційна політика. Управління державними інвестиціями. Бюджет як джерело державних капіталовкладень.

Науково-технічний прогрес як основний фактор економічного зростання. Інноваційна діяльність та інноваційна політика. Принципи державної інноваційної політики. Антимонопольна політика: сутність та необхідність. Природні монополії та особливості регулювання їхньої діяльності. Зовнішньоекономічна політика. Завдання та принципи зовнішньоекономічної політики. Регулювання зовнішньо торгівельної діяльності. Іноземні інвестиції та кредити. Регулювання іноземного інвестування та кредитування. Державне регулювання макроекономічних процесів. Сфера державного регулювання цін на товари та послуги. Інфляція як об'єкт державного регулювання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ НА ВСТУПНОМУ ВИПРОБУВАННІ

Вступні випробування відбуваються у формі іспиту. Під час оцінки вступного випробування враховуються такі критерії:

- достатність обсягу знань;
- грунтовність обізнаності з основними поняттями, принципами, законами, правилами, економічними явищами;
- рівень володіння економічною теорією і логікою міркувань;
- рівень здійснення аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення;
- вміння інтегрувати та диференціювати знання, рівень усвідомлення суті завдання.

Вступні випробування відбуваються у формі іспиту, результат вступного випробування з фаху оцінюється за 5-ти бальною системою.

5 балів виставляється абітурієнтам, які в повному обсязі продемонстрували обізнаність з усіма поняттями, фактами, подіями, адекватно оперували ними під час розв'язання завдань.

4 бали виставляється за умов достатньо повного виконання завдань. Розв'язання завдання має бути правильним, логічно обґрунтованим, демонструвати знання теоретичного матеріалу, вміння самостійної навчально-пізнавальної діяльності. Проте в роботі може бути допущено декілька несуттєвих помилок.

3 бали виставляється за знання, продемонстровані в неповному обсязі. Вони, як правило, носять фрагментарний характер. Теоретичні і фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння, узагальнення. Відчувається, що абітурієнт неповною мірою обізнаний з літературними джерелами з навчальної дисципліни і не може дати достатньої критичної оцінки.

2 бали виставляється за неправильну або неповну відповідь, яка свідчить про неусвідомленість і нерозуміння поставленого завдання. Відповідь засвідчує, що програмовим матеріалом абітурієнт не володіє.

За результатами виконаних завдань набрані бали порівнюються до відповідних оцінок:

–5 – «відмінно»;

–4 – «добре»;

–3 – «задовільно»;

–2 – «незадовільно».

Миколаївський національний університет
імені В.О. Сухомлинського

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
міжнародних економічних
відносин та економіки
Протокол № 9
Від «20» лютого 2019 р.
Завідуючий кафедрою
_____ Стройко Т.В.

Перелік
екзаменаційних питань
для складання вступного іспиту на навчання на третій
(освітньо-науковий) рівень вищої освіти
за спеціальністю: 051 «Економіка»
Галузь знань 05 «Соціальні та
поведінкові науки»

Перелік екзаменаційних питань за спеціальністю 051 Економіка

1. Підприємство як суб'єкт господарювання. Поняття, цілі і напрями діяльності, правові основи функціонування .
2. Виробничий процес як основний вид операційної діяльності, його складові та принципи раціональної організації . Типи виробництва та їх техніко – економічне обґрунтування.
3. Сутність і змістовна характеристика інвестиційно – відтворювального процесу на підприємстві. Показники та методи оцінки ефективності виробничих інвестицій.
4. Досвід державного регулювання в країнах з розвинутими ринковими відносинами.
5. Державний бюджет як фінансовий план держави, його функції.
6. Науково-технічний прогрес як основний фактор економічного зростання.
7. Етапи приватизації в Україні. Державна програма приватизації.
8. Роль основних законодавчих актів у сфері економіки: закони про власність та підприємницьку діяльність.
9. Об'єкти та суб'єкти державного регулювання національної економіки.
10. Економічна безпека національної економіки. Різновиди безпеки.
11. Відносини Уряду з Президентом України та Верховною радою України.
12. Класифікація методів регулювання економіки.
13. Можливості попереднього діагнозу та методи ідентифікації кризових явищ різної глибини в умовах підприємств України: підходи, моделі, показники, технології отримання та використання інформації.
14. Персонал як основний ресурс підприємства та об'єкт партнерських відносин. Форми участі персоналу в капіталі та прибутку підприємства.
15. Загальна характеристика капіталу і виробничих фондів. Сутність і види капіталу

16. Суспільні форми організації виробництва та їх соціально – економічне значення. Спеціалізація як форма суспільного поділу праці.
17. Виробнича інфраструктура та її економічне значення.
18. Методика визначення показників економічної ефективності виробництва. Валова і товарна продукція, чиста продукція і чистий дохід, прибуток як показники ефекту, їх абсолютний і відносний розміри.
19. Економічна сутність оборотних фондів і фондів обігу, їх склад і структура.
20. Поняття інвестицій та інвестиційної діяльності. Закон України « Про інвестиційну діяльність».
21. Класифікація трудових ресурсів. Забезпечення аграрних підприємств трудовими ресурсами. Ефективність використання. Економічні показники ефективності використання трудових ресурсів.
22. Сутність та методи економічного аналізу. Загальна характеристика економіко – математичних методів. Навести приклади.
23. Мета створення державного сектору підприємництва. Управління державним сектором економіки : принципи та функції.
24. Місце малого бізнесу у формуванні регіонального ринку. основні форми, методи і засоби регулювання і підтримки малого бізнесу.
25. Суть інноваційної діяльності. Суть науково – технічного прогресу.
26. Поняття витрат виробництва і собівартості продукції. Суть собівартості продукції і характеристика її видів.
27. Конкурентоспроможність продукту (товару). Визначення критеріїв конкурентоспроможності.
28. Загальне середовище господарювання та його чинники. операційне середовище функціонування підприємства.
29. Цінова конкуренція і цінова конкурентоспроможність. Поняття мінімальної ціни і фактори підвищення цінової конкурентоспроможності.
30. Економічна свобода як основна передумова розвитку підприємництва.

31. Рушійні сили підприємництва. Принципи та передумови підприємництва.
32. Інтенсивність виробництва та її вплив на ефективність. Поняття економічного типу розвитку підприємства і характеристика його видів. Прискорення обороту авансових ресурсів та його вплив на інтенсивність і ефективність виробництва.
33. Закони організації виробництва та сучасності, принципи й методи управління операціями. Функції системи управління операційною діяльністю.
34. Проектний менеджмент як інструмент управління процесами проектування та створення операційної системи.
35. Принципи, види та методи планування виробництва. Взаємозв'язок між стратегічними, тактичними та оперативним плануванням операцій. Концепція стратегічного управління персоналом.
36. Організація і планування відтворення і використання виробничого потенціалу.
37. Типи антикризової реакції та антикризового управління. Характеристика основних етапів антикризового управління.
38. Формування систем оплати праці як чинника мотивації трудової діяльності персоналу підприємств. Державне регулювання оплати праці.
39. Середовище менеджменту людських ресурсів. Мотивація як фактор забезпечення успіху діяльності організації.
40. Склад і джерела фінансових ресурсів підприємства. Грошові потоки підприємства та їх оцінка з урахуванням фактора часу.
41. Структура національної економіки. Секторна, галузева та регіональна структури національного господарства.
42. Держава як інститут реалізації суспільних інтересів.
43. Сутність та показники економічного розвитку. Економічне зростання та економічний розвиток.
44. Структура економіки за видами економічної діяльності.

45. Економічні функції держави: формування правових засад функціонування економіки; емісія грошей; стабілізація економіки; антимонопольна діяльність держави; конкурентна політика.

46. Система показників кількісних змін економічного розвитку. Показники якісних змін економічного розвитку: індекс соціального розвитку, індекс розвитку людського потенціалу, індикатори сталого розвитку.

47. Структурні зміни в економіці. Методи структурної політики.

48. Управління державними корпоративними правами.

49. Сутність соціально-економічної стратегії. Визначення суспільних потреб та інтересів.

50. Стратегія структурних змін в економіці та критерії пріоритетності у структурній політиці.

51. Необхідність державного управління економікою. Об'єкти і суб'єкти державного управління.

52. Обґрунтування цілей. Стратегічна модель соціально-економічного розвитку України.

53. Поняття державного сектора економіки. Ефективність державного сектору економіки.

54. Управлінські відносини між суб'єктами та об'єктами. Основні риси державного управління.

55. Прогнозування валового внутрішнього продукту.

56. Установи сектора загального державного управління, джерела та порядок фінансування цих установ.

57. Ієрархія цілей. Стратегічні, тактичні і оперативні цілі державного управління та їх види.

58. Прогнозування рівня інфляції.

59. Інституційні перетворення у національній економіці.

60. Органи державного управління в системі державного регулювання економіки України.

61. Системний підхід у соціально-економічній політиці.

62. Приватизація. Світовий та національний досвід реформування відносин власності.
63. Загальна організаційна структура управління національним господарством.
64. Роль програмування в системі державного управління національною економікою.
65. Основні напрями, принципи та пріоритети приватизації в Україні.
66. Верховна рада як законодавчий орган управління економікою.
67. Співвідношення понять «програма» і «план». Форми поєднання прогнозу і плану (програми).
68. Завдання та функції органів центральної влади щодо управління процесами роздержавлення та приватизації.
69. Закони Верховної ради як правова база функціонування економіки.
70. Державна програма економічного і соціального розвитку України.
71. Об'єкти та способи приватизації. Корпоратизація.
72. Функції Кабінету Міністрів України у сфері економіки як центрального органу виконавчої влади.
73. Моделі і методи регулювання економіки.
74. Концепція національної безпеки України.
75. Роль галузевих органів державного управління економікою.
76. Державне регулювання економіки. Функції державного регулювання економіки.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Державне управління: теорія і практика / За ред. В.Б. Авер'янова. - К.: Юрінком Інтер, 1998. – 431 с.
2. Дідківська І., Головка Л. Державне регулювання економіки: Навч. посібник/ І. Дідківська, Л. Головка. - К.: Знання-Пресс, 2000. – 396 с.
3. 4. Михасюк І. Державне регулювання економіки / За ред. д-ра екон. наук, проф., акад. АН вищої школи України І.Р. Михасюка. - К.: Атака, Ельга-Н, 2000. - 592с.
4. Панасик Б.Я. Прогнозування та регулювання розвитку економіки/ Б.Я. Панасик. - К.: Поліграфкнига, 1998. – 431 с.
5. Порисенко Г.В., Равікович С.І. Прогнозування соціально-економічних процесів/ Г.В. Порисенко, С.І. Равікович. - К.: КНЕУ, 2005. – 375 с.
6. Стеченко Д. Державне регулювання економіки/ Д. Стеченко. - К.: МАУПІ, 2000. – 298 с.
7. Стиглиц Дж. Економіка государственного сектора/ Дж. Стиглиц. - М.: Изд-во Моск. ун-та - ИНФРА-М, 1997. – 679 с.
8. Ходов Л.Г. Основы государственной экономической политики/ Л.Г. Ходов. - М.: БЕК, 1997. – 400 с.
9. Чистов С. Державне регулювання економіки/ С.М.Чистов, А.С.Никифоров, Г.Ф. Куценко. - К.: КНЕУ, 2004. – 535 с.
10. Шамхалов Ф. Государство и экономика. Основы взаимодействия/ Ф. Шамхалов. - М.: Экономика, 2000. – 718 с.
11. Бажал Ю.М. Економічна теорія технологічних змін: навч. посібник/ Ю.М. Бажал. - К.: Заповіт, 1996. – 396 с.
12. Гальчинський А. Інноваційна стратегія українських реформ/ А.Гальчинський, В.Гесць, Д.Кінах, В. Семиноженко. - К.: Знання-Пресс, 2002. – 498 с.
13. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник/ В.В. Козик, Л.А. Папкова, Н.Б. Даниленко. - К.: Знання-Пресс, 2002. – 535 с.

14. Лапко О.О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання/ О.О. Лапко. - К.: ІЕПНАНУ, 1999. – 679 с.
15. Роль держави у довгостроковому економічному зростанні. За ред. Б.Є. Кваснюка. - Київ-Харків, Форт, 2013. – 718 с.
16. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку. За ред. В.М. Гейця. - К.,: Фенікс, 2003. – 719 с.
18. Блауг М. Економічна теорія в ретроспективі: пер. з англ./ М. Блауг. - К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2001.- Розд.13. – С. 647 – 661.
19. Ойкен В. Основные принципы экономической политики / В. Ойкен. - М.: Прогресс, 1995. – 591 с.
20. Ойкен В. Экономические системы / В.Ойкен // THESIS. Веета 1993. - Т. 1. Вып.2. – С. 42 – 48.
21. Самуэльсон Н.Э. Монополистическая конкуренция - революция теории // П.Э. Самуэльсон; под ред. В.М. Гальперина. - СПб.: Экономическая школа, 2000. - Т.2. – 823 с.
22. Селигмен Б. Основные течения современной экономической мысли: пер. с англ. / Б. Селигмен. - М.: Прогресс, 1968. - Гл.IV. – С. 120 – 128.
23. Современная экономическая мысль/ под ред. С. Вайнтрауба - М.: Прогресс, 1981. – 325 с.
24. Юхименко П.Л. Монетаризм: теорія і практика: монографія / П.Л. Юхименко. - К.: Кондор, 2005. – 423 с.
25. Юхименко П.Л. Теорія монетаризму: навч. посібник / П.Л. Юхименко. - К.: Кондор, 2008. – 423 с.